

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Філологічний факультет

(назва інституту/факультет)

Кафедра

Філософії та культурології

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Методика соціально-виховної роботи

(назва навчальної дисципліни)

(вибіркова)

Освітньо-професійна програма Соціальне забезпечення

(назва програми)

Спеціальність соціальне забезпечення

(вказати: код, назва)

Галузь знань

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти бакалаврський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники:

к.і.н., доцент Гнатчук О.С.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

[http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[3719\]\[caf_pers_id\]=717&commands\[3719\]=item](http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[3719][caf_pers_id]=717&commands[3719]=item)

Контактний тел.

0372584703

E-mail:

o.gnatchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle система Moodle

Консультації

Очні консультації: вівторок та середа з 14 до 15

Онлайн-консультації: вівторок - середа з 14-15

1.Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Методика соціально-виховної роботи» присвячена вивченню теоретичних та практичних аспектів методів та прийомів соціально-виховної діяльності у сфері соціальної роботи. Студенти матимуть змогу ознайомитися з основними підходами до ведення соціально-виховних заходів з різними категоріями клієнтів, вивчити етапи та принципи планування та реалізації соціально-виховних програм, а також засвоїти основні навички взаємодії з клієнтами та роботи з групами. Програма включає в себе вивчення теоретичних концепцій та їх практичне застосування у різних ситуаціях соціально-виховної практики. Очікуваний результат вивчення дисципліни – здатність студентів самостійно планувати, реалізовувати та оцінювати соціально-виховні заходи в професійній діяльності соціального працівника.

2.Мета навчальної дисципліни:

Метою навчальної дисципліни «Методи соціально-виховної роботи» полягає у засвоєнні ними знань та формуванні умінь використання широкого кола методів роботи з клієнтом у своїй професійній діяльності.

3. Пререквізити. Здобувач вищої освіти має вивчити до початку або разом із цією дисципліною курси, що підвищують ефективність засвоєння курсу: «Теорія і практика соціальної роботи», «Соціальна робота з різними категоріями населення», «Управління в соціальній сфері», «Актуальні питання соц. роботи та соц. забезпечення».

4. Результати навчання

Внаслідок вивчення курсу, студенти повинні знати та вміти:

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- сучасні тенденції розвитку соціального виховання в Україні;
- зміст та суть поняття «метод»; основні підходи до класифікації методів;
- методичні особливості застосування конкретних методів у практичній діяльності соціального педагога;
- особливості застосування методів з різними категоріями клієнтів.

За допомогою отриманих знань студенти повинні **вміти:**

- добирати методи соціально-виховної роботи відповідно до специфіки соціальної проблеми клієнта та наявних ресурсів;
- застосовувати методи у практичній діяльності.
- постійно підвищувати свій професійний та загальнокультурний рівень, вдосконалювати педагогічну майстерність.

Компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності.

ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Здатність працювати в команді.

ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 18. Здатність аналізувати конфлікт, запобігати і конструктивно розв'язувати конфлікти у сфері дотримання соціальних прав людини.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- СК 1.** Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави;
- СК 2.** Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення;
- СК 3.** Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різним групам населення, що опинилися у складних життєвих обставинах;
- СК 8.** Здатність використовувати методики інспекційних перевірок в системі соціального захисту населення;
- СК 9.** Здатність до планування та реалізації заходів з проведення моніторингу і інспектування;
- СК 10.** Здатність до планування та реалізації заходів з надання адресної соціальної допомоги;
- СК 11.** Здатність оцінювання якості соціальних послуг;
- СК 13.** Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності;
- СК 14.** Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері;

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 1.** Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності та спілкуватися іноземною мовою на рівні, достатньому для навчання та професійної діяльності;
- ПРН 2.** Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення;
- ПРН 11.** Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення;
- ПРН 19.** Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців;
- ПРН 20.** Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

5. Опис навчальної дисципліни

Опис змістових модулів

Змістовий модуль 1. Сучасні підходи до соціально-виховної роботи.

Сучасні підходи до розуміння сутності поняття «соціальне виховання». Сутність, зміст та функції соціального виховання. Структура, завдання та принципи соціального виховання. Фактори соціального виховання. Напрями та умови соціального виховання. Рівні соціального виховання. Підходи у соціальному вихованні. Основні поняття теми: соціальне виховання. Сутність методів соціального виховання. Підходи до визначення поняття «метод», «метод виховання», «метод соціального виховання», «метод соціально-виховної роботи». Основні підходи до класифікації методів соціального виховання. Характеристика основних груп методів соціального виховання. Основні поняття теми: метод, метод виховання, метод соціального виховання, методи соціально-виховної роботи, прийоми, засоби. Сутність методів соціального виховання

Змістовий модуль 2. Характеристика методів соціально-виховної роботи у соціально-педагогічній діяльності

Методи соціально-виховної роботи. Соціологічні та психологічні методи у діяльності соціального педагога. Класифікація методів соціально-виховної роботи. Сфери застосування соціологічних методів (анкетування, інтерв'ю тощо) у соціально-педагогічній роботі. Особливості використання психологічних методів (спостереження, тести, опитувальники, проєктивні методи тощо) у професійній діяльності соціального педагога. Загальна характеристика основних психологічних методів та методика їх застосування. Соціологічні та

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Характеристика методів соціально-виховної роботи у соціально-педагогічній діяльності										
Тема 3. Соціально-економічні та організаційно-розпорядчі методи у діяльності соціального педагога		4	2								
Тема 4. Педагогічні методи у діяльності соціального працівника		2	1								
Тема 5. Соціологічні та психологічні методи у діяльності соціального педагога		4	2								
Тема 6. Соціально-педагогічні методи у діяльності соціального працівника		4	2								
Разом за ЗМ 2		14	5								
Усього годин		22	11								

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	1. Сутність, зміст та функції соціального виховання дітей та молоді.	
2	Соціальне виховання дітей як одна з важливих складових суспільного життя.	
3	Основні підходи до класифікації методів соціального виховання.	
4	Характеристика основних груп методів соціального виховання.	
5	Соціологічне спостереження як соціологічний метод у діяльності соціального працівника.	
6	Соціометричний метод опитування один із соціологічних методів у діяльності соціального працівника.	
7	Соціодрама як психологічний метод у діяльності соціального працівника.	
8	Консультування – один з важливих психологічних методів у соціально-виховній роботі соціального працівника.	
9	Соціально-економічні методи у соціально-виховній роботі соціального працівника.	

10	Організаційно-розпорядчі методи у професійній діяльності соціального працівника.	
11	Методи соціально-виховної роботи.	
12	Використання методів формування свідомості особистості у діяльності соціального працівника.	
13	Використання методів організації діяльності спілкування, формування позитивного досвіду суспільної поведінки у соціально-виховній роботі соціального працівника.	
14	Методи стимулювання діяльності і поведінки як один із видів педагогічних методів.	
15	Використання методів самовиховання у соціально-виховній роботі соціального працівника.	
16	Соціально-педагогічні методи у діяльності соціального працівника.	
17	Метод «рівний-рівному» як один із важливих соціальнопедагогічних методів у діяльності соціального працівника.	
18	Метод соціальної вуличної роботи як один із видів соціальних методів.	
19	Метод «аналіз соціуму» у соціально-виховній роботі соціального працівника.	
20	Метод бесіди — як метод виховання та отримання інформації про особистість.	

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є :

усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є екзамен

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи.

Методи контролю

Оцінка з навчальної дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Бали нараховуються за різні види навчальної роботи, а потім збираються за накопичувальною системою. Вивчення дисципліни ділиться на два змістових модулі, кожен із них оцінюється у

30 балів (максимально) і складається з певної кількості тем. Із цих 30 балів 10 балів (максимально) можна отримати за модульну контрольну роботу, а 20 балів (максимально) – за роботу на семінарах. При цьому, максимальна оцінка за роботу на семінарі. За два змістових модулі студент може набрати **60 балів** (максимально), на заліку/іспиті – **40 балів** (максимально), а загалом – **100 балів** (максимально). У ході вивчення дисципліни за сумою балів визначаються: поточний, модульний, рубіжний (заліково-екзаменаційний) і підсумковий рейтинги.

Поточний рейтинг – це сума балів за різні види поточної навчальної роботи.

Модульний рейтинг – це сума балів, отримана за результатами вивчення змістового модуля або модулів.

Рубіжний (заліково-екзаменаційний) рейтинг – це сума балів, отриманих на заліку/іспиті (максимально – 40). Іспит проводиться в письмовій формі та складається з двох типів завдань: перше – розгорнута відповідь на три контрольні питання (максимальна оцінка – 30 балів) і друге – тестове завдання (максимальна оцінка – 10 балів) або у вигляді тільки тестових завдань (40 питань).

Підсумковий рейтинг – це сума балів, одержаних студентом за всі змістові модулі та під час складання заліку/іспиту (60+40 –максимально – 100).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				всього		40	100
T1	T2			T3	T4	T6	T6				
15	15			15	15	15	15	60			

(курсовий проєкт (робота))

Виклад та розуміння основних положень змісту роботи	Презентація змісту роботи	Захист роботи	Сумарна к-ть балів
до 30	до 30	до 40	100

5. Рекомендована література

Основна:

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навч.посіб. для студ. вищ. На вч. закладів / Безпалько О. В. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
9/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf

2. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи : монографія /Безпалько О. В. – К. : Наук, світ, 2006. – 363 с.
3. Бондаренко Г. Методи роботи соціального педагога: підручник для соціальних педагогів. – К.: Редакції загальнопед. газет, 2014. – 96 с.
контексті. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб.
4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти України у редакції 2019 р.: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/27>
5. Максимовський М. Structure and contents of student youths social culture: social pedagogical aspect / М. Maksymovskiy // Norwegian Journal of development of the International science. № 2. 2017, p. 55–59.
6. Малько А.О. Соціальне виховання у вітчизняній системі освіти інформаційної доби. Вісник ХДАК: зб. наук. праць. – Вип.21. – Харків: ХДАК, 2007. – С. 211-218.
7. Малько А.О. Соціальне виховання як питання національної та глобальної безпеки в умовах інформаційного суспільства. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. пр. – Вип 9. – Київ,2006. – С.16-22
8. Малько А.О. Соціальне виховання як продукт культури: до обґрунтування культурологічних основ соціальної педагогіки. Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. – Чернівці: Рута, 2002. – С. 143.
9. Малько А.О. Тенденції розвитку соціального виховання в сучасному соціокультурному наук. праць. –Кн.1. – Київ,2003.
10. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : посібник / Орбан-Лембрик Л. Е. – К. : Академвидав, 2003. – 448 с.
11. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ : 2018. 252 с.
12. Піроженко Т. О. Проблема реалізації індивідуального підходу до розвитку дитини в умовах дошкільного віку / Т. О. Піроженко. Спеціалізований журнал "Практичний психолог: дитячий садок". 2013. 10. С. 4–12.
13. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології : навчально-методичний посібник / І. О. Луценко, А. М. Богуш, Л. О. Калмикова, В. У. Кузьменко, С. І. Поворознюк, О. Д. Рейпольська ; за наук. редакцією І. О. Луценко. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 213 с.
14. Сисоєва С. О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : [навч.-метод. посіб.] / С. О.Сисоєва, Т. Є. Кристопчук. – Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. – 460 с.
15. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / за ред. О. В. Безпалько. – К. : Академвидав, 2013. – 312 с.
16. Цимбалюк І. Психологічне консультування та корекція : модульнорейтинговий курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Цимбалюк І. – К. : Професіонал, 2005. – 656 с.
17. Чепчина І. І. (2018). Нові законодавчі ініціативи у світлі застосування української жестової мови. І. Чепчина. Теоретичне і методичне забезпечення навчання та виховання осіб з особливими освітніми потребами. Зб. наук. праць. Вип. 8. Слов'янськ: ДДПУ, 2018. С. 242-246. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/711725>.

Додаткова:

1. Волкова Н. П. Педагогіка : посібник для студ. вищ. навч. закладів / Волкова Н. П. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.

2. 10. Лимар Ю. В. Соціальне виховання в Україні: теоретико-методологічний аспект [Електронний ресурс] / Лимар Ю. В. – Режим доступу: <http://sjournal.cdu.edu.ua/base/2008/v3/v3pp125-127.pdf>
3. Поліщук Ю. Й. Соціальне виховання учнівської молоді як соціальнопедагогічна проблема / Ю. Й. Поліщук // Сприяння здоров'ю дітей та молоді: теоретико-методичні аспекти : матеріали IV між нар. соц.-пед. конф. (Луцьк, 29–30 вересня 2009 р.) / гол. ред. П. М. Гусак. – Луцьк : [б. в.], 2009. – С. 328–335.
4. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О. М. Степанов. – К. : Академвидав, 2006. – 424 с.
5. Семигіна Т. В. Словник із соціальної політики / Семигіна Т. В. – К. : Вид. дім «Києво-могилянська академія», 2005. – 253 с.
6. Соціальна робота : короткий енциклопедичний словник : [в 7 ч.] / [В. П. Андрущенко, В. П. Бех, В. А. Башкірєв та ін.] ; за ред. С. В. Толстоухової. – К. : ДЦССМ, 2002. – Ч. 4. – 536 с.
7. Соціальне виховання. Принципи соціального виховання. Особистісний, віковий, гендерний, диференційний, індивідуальний підходи у соціальному вихованні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://psi-help.com>.
8. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІД/СНІДу : навч.-метод. посіб. / за ред. С. В. Страшко. – 2-е вид., перерб. та доп. – К. : Освіта України, 2006. – 260 с.
9. Головатий М. Ф. Соціальна політика і соціальна робота : терм.-понятійн. слов. / М. Ф. Головатий, М. Б. Панасюк. – К. : МАУП, 2005. – 560 с.
10. Теорії і методи соціальної роботи : підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. – К. : Академвидав, 2005. – 328 с.
11. Шакурова М. В. Социальное воспитание в школе / Шакурова М. В. – М. : Академия, 2004. – 270 с.
12. Петрочко Ж. В. Забезпечення прав дітей як соціально-педагогічна проблема / Ж. В. Петрочко // Зб. наук, праць Кам'янець-Подільського національного університету / [за ред. Л. М. Мельник, В. І. Співака]. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2008. – Серія соціальнопедагогічна. – Вип. ІХ. – 300 с. – С. 139-148.
13. Петрочко Ж. В. Положення Конвенції ООН про права дитини як методологічні засади розвитку юної особистості / Ж. В. Петрочко // Психологопедагогічні засади розвитку особистості в освітньому просторі : матер. методолог, семін. АПН України, (Київ, 19 бер. 2008 р.). – К., 2008. – 728 с. – С. 332-340.
14. Атрощенко, Т. О. Соціально-педагогічна діяльність учителя в умовах поліетнічного регіону. Соціальна робота в Україні : теорія і практика : наук.- метод. журн. 2017. № 1-2. С. 13-20.
15. Зимівець Н. В. Соціально-педагогічні технології формування відповідального ставлення до здоров'я в учнівській молоді: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Зимівець Наталія Володимирівна. – Луганськ, 2008. – 247 с.
16. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Д. Зверєвої. – К.-Сімферополь : Універсум, 2012. – 536 с.
17. Іванченко А. В. Соціалізація і соціальне виховання : навч. посіб. / А. В. Іванченко, А. А. Сбруєва, О. М. Дікова-Фаворська. – Житомир : Полісся, 2006. – 216 с.
18. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. / Карпенчук С. Г. – К. : Вища школа, 1997. – 250 с.

6. Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> - Закон України «Про соціальні послуги» (17.01.2019).
2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14> - Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (Редакція від 10.06.2018).

3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-%D1%80#n9> Розпорядження Кабміну України «Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг» (8.08.2012)
4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1393-2015-%D1%80#n13> Розпорядження Кабміну України «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року» (23.11.2015)
5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2017-%D0%BF> – Постанова Кабміну України «Деякі питання здійснення патронату над дитиною» (16.03.2017)
6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-17> - Наказ Мінсоцполітики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю» (7.06.2017).
7. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження нової редакції кваліфікаційної характеристики професії «Фахівець із соціальної роботи» від 25.05.2012 року № 324 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://romnymcss.edukit.sumy.ua/Files/downloads/наказ%20Мінсоцполітики%20>
8. Науково-методичний журнал «Соціальна робота в Україні: теорія і практика» (архів номерів). – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://ligasocial.org.ua/index.php/2010-08-31-16-47-51/-q-q>
9. Науково-методичний журнал "Соціальна педагогіка: теорія і практика" (архів номерів). – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1059>http://www.sociology.kpi.ua/wpcontent/uploads/2015/01/%D0%A1%D0%A0_2014_%D0%B7%D0%B%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%B0.pdf – Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальна робота: теорія, історія, інноватика». – КІП, 2014 р.
10. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27272/1/A_Dulia_IL.pdf – Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальна робота і сучасність: теорія та практика вирішення проблем учасників і постраждалих у збройних конфліктах». – КІП, 2019 р.
11. old.data.gov.ua > file > download – Інформаційно-аналітичний звіт Мережі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді міста Києва за 2016 рік.
12. <https://www.msp.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства соціальної політики в Україні
13. <https://www.msp.gov.ua/news/16762.html> – текст виступу Міністра соціальної політики України на засіданні колегії „Основні досягнення у соціальній сфері та перспективи розвитку” (28.02.2019р.).
14. <https://dismp.gov.ua/> – офіційний сайт ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики»
15. <http://youth-worker.org.ua/> – офіційний сайт Програми «Молодіжний працівник»
16. <http://iom.org.ua/ua> – офіційний сайт Міжнародної організації з міграції
17. <https://gurt.org.ua/> – офіційний сайт ресурсного центру «ГУРТ».
18. <https://www.prostir.ua/category/news/> – офіційний сайт інформаційного порталу «Громадський простір».
19. <https://la-strada.org.ua/> – офіційний сайт ГО «Ла Страда – Україна».
20. <http://gender-ua.org/nash-teatr/formi-teatralnikh-vistav> – офіційний сайт проекту Міжнародна Школа рівних Можливостей.
21. <http://www.p4ec.org.ua/> – офіційний сайт ГО «Кожній дитині».
22. <http://tdd.org.ua/> – офіційний сайт ГО «Театр для діалогу».
23. <http://humra.org/ua> – офіційний сайт проекту «Human rights animation»

24.Методичні рекомендації щодо використання НІТ в роботі вчителя [Електронний ресурс].
Харків : Основа, 2010. 156, [4] с. URL: <http://dok.znaimo.com.ua/docs/index-2025.html> (дата
звернення 12.01.2019).